

11.10.2019

Viite: Apulaisoikeuskanslerin lausuntopyyntö Ihmisoikeuskeskukselle (OKV/2051/1/2018)

Asia: Vammaisten ihmisoikeuskomitean (VIOK) lausunto asiassa, jossa kyse Yle- uutisten käännöstekstityksen toteutuksesta

Apulaisoikeuskansleri on 21.8.2019 päivätyllä lausuntopyynnöllään (OKV/2051/1/2018) pyytänyt Ihmisoikeuskeskukselta lausuntoa siitä, kuinka vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen mukaiset velvoitteet ja tehtävät toteutuvat Yle-uutisten käännöstekstityksen toteutuksessa.

Ihmisoikeuskeskus on ihmisoikeusvaltuuskunnan työjärjestyksen mukaisesti pyytänyt asian käsittelyssä asiantuntija-apua vammaisten ihmisoikeuskomitealta (VIOK).

Lausunto

Asiassa on kyse kantelusta, jossa tiedustellaan, kohdellaanko heikkonäköisiä tv-katsojia yhdenvertaisesti, koska Yle-uutisten käännösteksti ei ole tummennetulla pohjalla. Kantelun mukaan tummennetun pohjan puuttuminen vaikeuttaa tekstityksen lukemista.

Komitea toteaa alkuun olevansa tietoinen kantelussa esiin nostetusta ongelmasta, mutta ei osaa arvioida, millaisen mittakaavan ongelmasta on kyse.

Komitea viittaa Yleisradio Oy:n apulaisoikeuskanslerille antamaan selvitykseen ja toteaa seuraavaa.

Selvityksen mukaan tummennetut palkit voi halutessaan ottaa käyttöön Ylen kanavilla teksti-tv:n kautta. Komitea ei pysty annetun selvityksen perusteella arvioimaan tai ottamaan kantaa siihen, kuinka helppoa tai vaikeata tämä palvelun käyttö on.

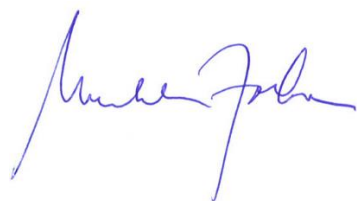
Komitea pitää tarpeellisenä selvittää tarkemmin, onko teksti-tv:n kautta tarjolla oleva palvelu helppokäyttöistä. Lisäksi voisi olla perusteltua selvittää, voisiko Yleisradio Oy laatia ja tiedottaa nykyistä kattavammin tarjolla olevasta vaihtoehdosta, jotta siitä hyötyvät osaisivat käyttää palvelua nykyistä paremmin.

Yleisradio Oy:n antaman selvityksen mukaan tummennettuja palkkeja ei ole televisiolähetysissä otettu laajempaan käyttöön kahdesta syystä. Yleisradio Oy käyttää ns. digi-tv-tekstitystä, joka mahdollistaa sen, että käyttäjä voi valita haluamansa tekstityskielen tai halutessaan jättää tekstityksen kokonaan pois. Kaksikielisessä toimintaympäristössä tämän valintamahdollisuuden tarjoamista voidaan pitää perusteltuna. Lisäksi digi-tv-tekstityksen ja tummennetun palkin yhteensovittamisessa on vielä teknisiä ongelmia, joihin Yleisradio jatkaa parannusten hakemista.

Selvityksen perusteella komitealle jää epäselväksi, kuinka toimiva ja kattava digi-tv-tekstitys tummilla palkeilla on tällä hetkellä. Komitean näkemyksen mukaan on tarpeen saada parempi arvio palvelun toimivuudesta, kattavuudesta ja riittävydestä ennen kuin on mahdollista tehdä johtopäätöksiä, kuinka hyvin Yleisradio Oy toteuttaa YK:n vammaisyleissopimuksen velvoitteet.

Edelliseen viitaten komitea toteaa, että palvelun toimivuuden arviointiin on ensisijaista osallistaa vammaisia henkilöitä ja heitä edustavia järjestöjä. Tarjolla on myös palvelutarjoajia, jotka kykenevät suorittamaan palveluiden saavutettavuusarviointia.

Lopuksi komitea korostaa, että Yleisradio Oy:n tulisi osallistaa kaikessa esteettömyyteen ja saavutettavuuteen liittyvässä kehitystyössä vammaisia henkilöitä ja heitä edustavia järjestöjä.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Markku Jokinen', written in a cursive style.

Markku Jokinen
Puheenjohtaja
Vammaisten ihmisoikeuskomitea (VIOK)